

גיליון מס' 187

פרשת "מסעי"

מאמר השבוע

מאת ראש המוסדות הרה"ג **יגאל כהן** שליט"א

בִּקֹּרֶת בּוֹנָה

בְּתְחִלָּה חָשַׁבְתִּי שֶׁקֹּל בְּיוֹתֵר לוֹמַר - 'אָסוּר לְבַקֵּר אֶת הַצַּד הַשֵּׁנִי... כָּל אֶחָד וְאַחַת יִלְמַד לְהִתְמוֹדֵד עִם בֶּן אוֹ בַּת הַזּוּג שֶׁחָנַן אוֹתוֹ הָאֱלוֹקִים, וְיִלְמַד לְהַבְלִיג וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת הַחַיִּים הָלְאָה...', אֲבָל בְּמֶשֶׁךְ הַשָּׁנִים הַבְּנִתִּי שֶׁזֶּה דָּבָר כְּמַעַט בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי... כִּי בְּרֹב הַפְּעָמִים לְבַסּוֹף הַצַּד שֶׁסּוֹפֵג צְעָקוֹת אוֹ שְׁמוּעַתֵר תָּמִיד - מִתְפּוֹצֵץ וְשׁוֹבֵר אֶת הַכֵּלִים.

לְפָנַי תְּקוּפָה קְצָרָה, בְּאַחַת הַשָּׁעוֹת הַמְאֻחָרוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה, נִגַּשׁ אֵלַי יְהוּדִי שֶׁאֲנִי מַכִּיר, וּבִקֵּשׁ לְדַבֵּר אִתִּי בְּדְחִיפוּת בְּנוֹשֵׂא הַזּוּגִיּוּת שֶׁלּוֹ עִם אִשְׁתּוֹ. קְצָת הֻפְתַּעְתִּי... אֲנִי מַכִּיר אוֹתוֹ כְּאַבְרֵךְ שָׁקֵט וּמֻפְנָם, כָּזֶה שֶׁאַף פַּעַם אֵינוֹ מֵרִים אֶת קוֹלוֹ וְתָמִיד מְנַתֵּר, וְדַוְקָא אֶצְלוֹ לֹא צִפִּיתִי לִבְעָיוֹת כָּאֵלֶּה, וּפִתְאוֹם גַּם הוּא מַגִּיעַ אֲלַי...

הַמִּלִּים הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁהוּא אָמַר לִי: 'נִמְאָס לִי, אֵינִי יָכוֹל לִסְבֹּל יוֹתֵר! כְּבָר שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה אֲנִי נָשׂוּי, וְאִשְׁתִּי צוֹעֶקֶת עָלַי וְעַל הַיְלָדִים לְלֹא הַפְסָקָה. תָּמִיד אֲנִי שׁוֹתֵק וּמַבְלִיג וְחוֹשֵׁב לְעַצְמִי - 'אוּלַי זֶה יִפָּסֵק, אוּלַי הִיא תֵּבִין'... הַיּוֹם הִיא כְּבָר עָבְרָה כָּל גְּבוּל אֶפְשָׁרִי, הִיא צָרְחָה עַל הַיְלָדִים וְעָלַי לְלֹא כָּל סִבָּה, וְאֵינִי מְסֻגָּל לִרְאוֹת אוֹתָהּ יוֹתֵר...'!

עָצַרְתִּי אוֹתוֹ - - -

כְּשֶׁשָּׁאַלְתִּי אוֹתוֹ - 'הַאִם דִּבַּרְתָּ אִתָּהּ עַל כָּךְ שֶׁהַצְּעָקוֹת שֶׁהִיא צוֹעֶקֶת עָלֶיךָ וְעַל הַיְלָדִים מַפְרִיעוֹת לְךָ מְאֹד, וְשֶׁתְּנַסֶּה לְדַבֵּר יוֹתֵר בְּנַחַת?', עָנָה - 'לֹא! אַף פַּעַם לֹא דִּבַּרְתִּי אִתָּהּ עַל כָּךְ, כִּי תָּמִיד לִמְּדוּ אוֹתִי שֶׁהָעִקָּר הוּא לַעֲבֹד עַל הַמִּדּוֹת, לִשְׁתֹּק וּלְוַתֵּר, וְכָךְ עָשִׂיתִי...'.

וּבְזֶה הוּא טָעָה...

כִּמְעַט וְאֵין בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ בְּנֵי אָדָם בְּדַרְגָּה כָּזוֹ, שֶׁהֵם יְקַבְּלוּ בְּזִיּוֹנוֹת בְּמֶשֶׁךְ שְׁבָעִים שָׁנָה וְיִשְׁתְּקוּ, וּבְנוֹסָף הֵם יַחְזִירוּ אַהֲבָה וְחִבָּה לַצַּד הַשֵּׁנִי. הַיּוֹם הַפִּתָּרוֹן לְכָךְ הוּא לָתֵת לַשֵּׁנִי 'בִּקֹּרֶת בּוֹנָה' – לִפְנֵי שֶׁמִּעֵרִים דּוּאֲגִים לְהַחְמִיא לְפָחוֹת אַרְבַּע מַחְמָאוֹת, שְׁתַּיִם לִפְנֵי הַהֶעָרָה וּשְׁתַּיִם לְאַחֲרֶיהָ. הַהֶעָרוֹת תִּהְיֶינָה בְּדֶרֶךְ שֶׁל כָּבוֹד, לָתֵת לַצַּד הַשֵּׁנִי אֶת הַהַרְגָּשָׁה שֶׁאֲנַחְנוּ רוֹצִים לַעֲזֹר לוֹ, וּלְהַגִּישׁ לוֹ אֶת הַבִּקֹּרֶת בְּדֶרֶךְ נְכוֹנָה מִתּוֹךְ חִבָּה וְאַהֲבָה גְּמוּרָה.

מָתַי לוֹמַר בִּקֹּרוֹת?

בַּדּוֹר שֶׁלָּנוּ אֵיבֵנוּ מַצְלִיחִים לְשַׁנּוֹת אֶת הָאֲחֵרִים... וְאַחַת הַסִּבּוֹת הָעִקָּרִיּוֹת לְכָךְ הִיא מִפְּנֵי שֶׁאֲנַחְנוּ מַעֲבִירִים אֶת הַבִּקֹּרוֹת שֶׁלָּנוּ מִיָּד כְּשֶׁרוֹאִים אֶת הַטָּעוּת אֵצֶל הַצַּד הַשֵּׁנִי. כְּגוֹן, אִם בֶּן אוֹ בַּת הַזּוּג מְרִימִים אֶת קוֹלָם - מִיָּד אֲנַחְנוּ מְגִיבִים 'מַדּוּעַ אַתָּה צוֹעֵק???' תּוֹרִיד אֶת הַקּוֹל בְּבַקָּשָׁה!'. בְּרֶגַע שֶׁגֶּבֶר רוֹאֶה שֶׁהַבַּיִת לֹא מְסֻדָּר - מִיָּד הוּא מְבַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ 'מַדּוּעַ הַבַּיִת נִרְאֶה כְּמוֹ גַּן חַיּוֹת? כְּשֶׁהַבַּעַל עָסוּק יוֹתֵר מִדַּי בְּעֲזָרָה לַאֲחֵרִים וְלֹא מִתְיַחֵס מַסְפִּיק לְאִשְׁתּוֹ, בְּדִיּוּק כְּשֶׁהוּא בְּשִׂיא הָעִסּוּקִים שֶׁלּוֹ - אִשְׁתּוֹ מְעִירָה לוֹ...

וְכַמּוּבָן, הַדְּבָרִים אֵינָם נִכְנָסִים לָאָזְנַיִם...

גֶּבֶר שֶׁזֶּה עַתָּה נִכְנַס לְבֵיתוֹ, וְאִשְׁתּוֹ מִיָּד מוֹדִיעָה לוֹ כַּמָּה הוּא לֹא עָשָׂה... וְלֹא טִפֵּל... וְכוּ', הַסִּכּוּי שֶׁהוּא יְקַבֵּל אֶת דְּבָרֶיהָ וְיַפְנִים לְעַצְמוֹ אֶת טָעוּתוֹ נָמוּךְ מְאֹד, מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ רֶגַע הוּא בְּמַצָּב שֶׁל קֹצֶר רוּחַ, הוּא רוֹצֶה לְהֶרְגַּע קֹדֶם מִמַּה שֶׁעָבַר עָלָיו בְּמַהֲלַךְ הַיּוֹם, וּכְבָר הֵעִידָה הַתּוֹרָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל (שְׁמוֹת ו, ט): "וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה" - כְּשֶׁאָדָם לָחוּץ אוֹ עוֹבֵד עֲבוֹדָה קָשָׁה, הוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְקַבֵּל אֲפִלּוּ הַבְטָחָה שֶׁעוֹמְדִים לִגְאֹל אוֹתוֹ, וּמַדַּאי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ דִּבְרֵי בִּקֹּרֶת כְּנֶגְדּוֹ.

אַף פַּעַם אָסוּר לְבַקֵּר אָדָם, כְּשֶׁאֲחֵרִים שׁוֹמְעִים אֶת הַבִּקֹּרֶת, וְעַל זֶה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה (וַיִּקְרָא יט, יז): "הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא" - אָמְנָם אֲנַחְנוּ מְצֻוִּים לְהוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרֵנוּ אִם הוּא עָשָׂה טָעוּת מְסֻיֶּמֶת, אֲבָל בְּשׁוּם אֹפֶן אָסוּר לָנוּ לְבַיֵּשׁ אוֹתוֹ וּלְהַלְבִּין אֶת פָּנָיו בָּרַבִּים (רַשִׁ"י שָׁם).

לָכֵן בִּקֹּרֶת בֵּין בְּנֵי זוּג תָּמִיד צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּיחִידוּת - לֹא לְיַד אֲחֵרִים וּבְוַדַּאי שֶׁלֹּא לְיַד הַיְלָדִים... כָּל אֶחָד מִשְּׁנֵי בְּנֵי הַזּוּג שֶׁמּוֹכִיחִים אוֹתוֹ לְיַד אֲחֵרִים מַרְגִּישׁ שֶׁכְּבוֹדוֹ יוֹרֵד, וּבִמְקוֹם לְקַבֵּל אֶת הַבִּקֹּרֶת הוּא יִדְחֶה אוֹתָהּ עַל הַסַּף, וַאֲדַרְבָּה הוּא יָבוֹא בִּבְקֹּרֶת מִשֶּׁלּוֹ עַל כָּךְ שֶׁבִּיְּשׁוּ אוֹתוֹ בִּפְנֵי אֲחֵרִים.

נְקֻדָּה זוֹ נְכוֹנָה גַּם בִּבְקֹּרֶת שֶׁאֲנַחְנוּ מַעֲבִירִים עַל אֶחָד מֵהַיְלָדִים, מֵהָעוֹבְדִים, מֵהַחֲבֵרִים אוֹ מֵהַתַּלְמִידִים שֶׁלָּנוּ. אָסוּר לָנוּ לְהַעֲבִיר עֲלֵיהֶם בִּקֹּרֶת כְּשֶׁאֲחֵרִים שׁוֹמְעִים אֶת הַדְּבָרִים, כִּי הַתּוֹרָה אוֹסֶרֶת עָלֵינוּ לְהַלְבִּין אֶת פָּנָיו שֶׁל הָאָדָם לְיַד אֲחֵרִים. וּבְנוֹסָף לְכָךְ הַמַּצָּב הַנַּפְשִׁי שֶׁהַשֵּׁנִי נִמְצָא בּוֹ אֵינוֹ מְאַפְשֵׁר לוֹ לְהָבִין אֶת דִּבְרֵי הַבִּקֹּרֶת וּלְהַפְנִים אוֹתָם, אֶלָּא אַדְרַבָּה, זֶה מְעוֹרֵר אוֹתוֹ לְתִקּוּף בַּחֲזָרָה בִּבְקֹּרֶת מִשֶּׁלּוֹ עַל דְּבָרִים אֲחֵרִים.

פְּעָמִים רַבּוֹת אֶחָד מִבְּנֵי הַזּוּג נִמְצָא בְּמַצָּב שֶׁל כַּעַס, עַל בֵּן/בַּת הַזּוּג אוֹ עַל דְּבָרִים אֲחֵרִים, וְיֵשׁ רָצוֹן אֲצֶל בֵּן/בַּת הַזּוּג אוֹ לְאַחַד הַקְּרוֹבִים לְנַסּוֹת לְהַרְגִּיעַ אוֹתוֹ שֶׁיַּפְסִיק לִכְעֹס כְּדֵי לְהָקֵל מֵעָלָיו אֶת הַצַּעַר שֶׁהוּא שָׁרוּי בּוֹ...

בְּמִקְרֶה כָּזֶה צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁאֵין מְרַצִּין לוֹ לְאָדָם בְּשָׁעַת כַּעֲסוֹ' (בְּרָכוֹת ז.) - מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ חַזַ"ל: אַל תְּנַסֶּה לְהַרְגִּיעַ אוֹתוֹ בְּשָׁעַת הַכַּעַס, וַאֲפִלּוּ אַל תַּגִּיד לוֹ 'מַדּוּעַ אַתָּה כּוֹעֵס?', אֶלָּא תֵּן לוֹ לְהֶרָגַע עִם עַצְמוֹ, תֵּן לוֹ מַחְמָאָה אוֹ בְּדִיחָה מַצְחִיקָה כְּדֵי שֶׁיֵּרָגַע, וְרַק אַחַר כָּךְ יִהְיֶה אֶפְשָׁר לְדַבֵּר אִתּוֹ עַל דְּבָרִים הַמַּצְרִיכִים מַחֲשָׁבָה מַעֲמִיקָה יוֹתֵר.

אָסוּר לְהָעִיר לְאָדָם בְּשָׁעָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה טָעוּת...

הָרֶגַע שֶׁבֶּן/בַּת הַזּוּג אוֹ אֶחָד מֵהַיְלָדִים עָשָׂה טָעוּת זֶה לֹא הַזְּמַן לְבַקֵּר אוֹתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן הוּא מִתְבַּיֵּשׁ וְקָשֶׁה לוֹ לְקַבֵּל בִּקֹּרֶת. עָדִיף לְהַמְתִּין עַד שֶׁהוּא יֵרָגַע מֵהַבּוּשָׁה, וְרַק אַחַר כָּךְ לְהַעֲבִיר לוֹ מֶסֶר אֵיךְ לֹא לַחֲזֹר עַל אוֹתָהּ טָעוּת.

מתוך ספרו של הרב יגאל כהן "בחסדך בטחתי".

זמני כניסה ויציאת השבת
הזמנים לפי לוח "אור החיים"

	י-ם	ת"א	חיפה	ב"ש
כניסה:	19:20	19:18	19:21	19:18
יציאה:	20:10	20:08	20:11	20:08
ר"ת:	21:03	21:00	21:04	21:01

בירושלים: לנוהגים 40 דקות 19:00

פרטי ח-ן לתרומות: בנק מרכנתיל 17 , סניף 732 חשבון 73443 ע"ש יביע אומר

לרפואת עידן בן שושנה | לרפואת חיה חבצלת בת יונה | לעילוי נשמת דינה בת ג'לביה | לעלוי נשמת אורה בת בדרה

ניתן לתרום להפצת העלון ולהקדיש לעילוי נשמת \ לברכה \ רפואה \ הצלחה בטל:03-8000770

בתרומה של 250 ש"ח אתם שותפים בהפצת העלון ב-20,000 עותקים

שאלות ותשובות
ממורנו הרה"ג **יגאל כהן** שליט"א

שאלה: מצאנו דירה לקניה ואנו מפחדים שאם נחכה לאחר ט' באב מישהו אחר יקנה אותה, האם אפשר לסגור חוזה בימים אלו ?
תשובה אע"פ שממעטים במשא ומתן בימים אלו, כתוב בירושלמי וכך פסק מרן ס' תקנא ס' ב' שמותר לארס אשה ואפילו בט' באב עצמו דחישינן שמא יקדימנו אחר [ברחמים], ולכן הוא הדין הכא שאפשר לקנות מחשש שמא יקדימנו אחר.

שאלה: יש לאחי יום הולדת השבוע האם אפשר לקנות לו חולצה מתנה ושילבש אותה רק אחרי ט' באב ?
תשובה הרמ"א כתב בס' תקנא ס' ז דמראש חודש אין לקנות בגדים חדשים, וכתב במשנה ברורה סק' מט דאפילו בדעתו שלא ללובשו רק אחר ט' באב אסור, ולכן אין קונים בגדים חדשים בימים אלו , אבל אם קנו קודם לכן מותר לתת במתנה בימים אלו [פסקי תשובות חלק י'] ורק בדבר האבד כגון שיש מבצע ואחר ט' באב יעלו המחירים, או שאין זמן כגון חתן שמתחתן לאחר ט' באב . באופן כזה מותר.

שאלה: האם מותר ללכת לים או לברכה בשבוע שחל בו ט' באב ומה הדין לגבי מקלחת?
תשובה: לעניין רחיצה מנהג בני ספרד בא"י להחמיר רק בשבוע שחל בו ט' באב כמו שכתב הרב בחזו"ע עמ' רלח וכן כתב באורל"צ וכבר פסק מרן ס' תקנא ס"ד ט' באב שחל בשבת [כמו השנה] אין דיני שבוע שחל בו ט' באב . ולכן מותר להתרחץ אפילו בחמין, ולגבי הליכה לים או לבריכה מעיקר הדין מותר [אורל"צ ע"מ רלז]אלא שכתב מרן בסוף סימן תקנא שבימים אלו יש סכנה דיש מזיק שנקרא "קטב מרירי" ששולט בימים הללו ולכן כדאי להימנע מלהיכנס למקום סכנה.

שאלה: האם מותר לקרוא תהילים בט' באב?
תשובה: הרב בחזו"ע ד' תעניות עמ' שיא הביא פלוגתא בזה וסיים דמי שאינו בקי ללמוד בשאר דברים ואינו יודע אלא קריאת תהילים, יכול לקרות כדי שלא יתבטל לגמרי מלימוד.

שאלה: מעוברת ומניקה, האם חייבות לצום השנה [ט' באב דחוי]?
תשובה: כתב מרן בס' תקנא ס' ט בעלי ברית אינם צריכים להשלים תעניתם בט' באב דחוי אלא צמים עד חצות היום והדברים קל וחומר ומה בשאר צומות שבעלי ברית חייבים ומעוברת פטורה כמבואר במרן תקנד ס"ה ט' באב דחוי שבעלי ברית פטורים כל שכן שמעוברת פטורה וכן כתב בביאור הלכה שם וכן פסק הרב בחזו"ע ד' תעניות עמ' ד שמעוברת ומניקה פטורה בט' באב דחוי מניקה נקראת מי שהיא בתוך כ"ד חודש מהלידה ומניקה בפועל ורק אם היא חלשה פטורה אף שלא מניקה בפועל, ומעוברת כל שהיא יודעת בברור שהיא בהריון אורל"צ חלק ג' עמ' רנח. ובחזוע הוסיף שבמעוברת עד ג' חודשים פטורה דווקא אם מרגישה חלשה.

שאלה: מתי צריך לחלוץ את הנעלים בט' באב שחל במוצ"ש ?
תשובה: בט' באב יש חמישה עינויים אכילה שתיה סיכה נעילת הסנדל ותשמיש המיטה וכל הדברים הללו חלים מהשקיעה דהינו דאין אנו אוכלים מהשקיעה ולא רוחצים אלא לעניין נעילת הסנדל היות והוי דבר שבפרהסיה ואם יחלוץ בשקיעה יראה נוהג אבלות בשבת, לכן נהגו להקל ולהשאר עם הנעליים עד צאת הכוכבים ואז לומר המבדיל בין קודש לחול ולחלוץ וכ"כ בחזו"ע עמ' שלב ובאורל"צ עמ' רנה כתב שיוריד את הנעלים בשביל לנוח מעט או להתאוורר שלא יראה כאבילות בפרהסיה ואז יכול לעשות זאת גם קודם השקיעה.

שאלה: השנה האם מותר לאכול בשר בצאת הצום?
תשובה: כשחל ט' באב בחול מנהג הספרדים להמנע מאכילת בשר כל ליל עשירי ויום עשירי מפני שביהמ"ק נשרף גם בי' באב כמבואר במרן ס' תקנח ס' א. אבל כשחל ט' באב בשבת ממילא צמים בי' באב ולכן בצאת הצום מנהג בני ספרד להקל ולאכול בשר כמו מנהג המהרח"ו הובא בחזו"ע ד תעניות ע"מ תטו. והאשכנזים נהגו להחמיר בצאת הצום מפני אבלות היום כמבואר ברמ"א ס' תקנח ס א'

שאלה: האם מותר ללמוד תורה בט' באב אחר חצות היום?
תשובה: כל הדברים האסורים בט' באב, אסורים כל היום כולו כמבואר במשנ"ב ס' תקנא סא', ומותר ללמוד רק בדברים המותרים בט' באב כגון איכה ירמיה איוב ועוד כמבואר במרן
ורק לענין ישיבה על כסא התירו לאחר חצות היום היות וזה לא מדינא דג"מ רק מנהג שכתוב בראשונים והובא בבית יוסף סי' תקנט.

הנהגות מרן
רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל

הליכות חיים
מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל הרגיל עצמו מקטנות לנצל כל רגע. ולא רק זאת אלא תמיד עמל ויגע בתורה בכל הזמנים, כגון מה שהיה לומד באוטובוס את ספר "שב שמעתא" הידוע כמצריך עיון רב להבינו. ובביתו בעודו נער עד שסיימו לומר כמה פיוטים קודם הקידוש בשבת, היה מתקדם כמה קטעים בגמ' שלמד. וגם כאשר חזר מאוחר עד מאד מכנסים שחיזק בם את עמ"י, ששב לביתו מיד ניגש לפינת לימודו להספיק עוד עד כמה שניתן.
וכן שמח על כל שורה שבאפשרותו להוסיף לספריו, אשר הם נחלת בני תורה רבים מכל הגוונים.
ובשל כך היה רגיל ללמוד בשבת את מה שביקש לכתוב למחרת, ועל ידי כך ינהל את הזמן עד תומו לכתוב עוד.
וכן הורה ופסק (חזון עובדיה יו"ט) שאין להחמיר בכתיבת ד"ת בחול המועד, וכן בע"ש לא נקראת מלאכה האסורה אחר מנחה קטנה.
העיד עליו מרן הרשל"צ בנו שליט"א שמעולם לא ראה את אביו הולך לישון קודם השעה 2:00 בלילה, תמיד שקד ושאף לבלוע כמה שיותר תורה.
והזהיר בדרשותיו כמה אדם יחוס על זמנו, ידע יפנים שלא קונים תורה כך מהשרוול, אלא יש לעמול להתייגע בה, לנצל וללמוד בהבנה ועיון, לראות את מקורות ההלכה בפנים ולא להסתפק רק בקיצורי הלכות.
ומעל הכל יש לזכור שדברי תורה "הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה".

הרב יוסף דהן הי"ו, ניתן לקבל במייל ללא עלות את הספרים מיד מלכים על פרשת השבוע והחגים ושו"ת יד בתשובה מאת כותב הטור עם שליחת בקשה ל:
3083yossidahan@gmail.com

מעבר לסגולה
מאת הרב **אליהו עמר** שליט"א

מלחמת מדין ופטירת משה רבינו
נקמתו של מי
בפרשה מצוה הקב"ה את עם ישראל לנקום במדין, היציאה למלחמת מדין היתה שונה מכל המלחמות שניהלו בני ישראל, בעוד שכל המלחמות היו על מנת לכבוש את הארץ, הרי שמלחמת מדין נועדה לנקום במדינים. על מהות הנקמה מצינו פסוקים הסותרים זה את זה: הקב"ה אמר למשה (במדבר לא, ב) "נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים", ואילו משה רבינו אמר לבני ישראל (במדבר לא, ג) "לתת נקמת ה' במדין", ומבאר המדרש (במדבר רבה כב, ב) את שינוי הלשון, שבורא עולם אמר שנקמה זו היא על עלבונם של בני ישראל שהוצרך להענישם מכיון שהחטיאו אותם המדינים, ולכן זו נקמתם שלהם מאת מי שהחטיא אותם, אך משה רבינו אמר שזו "נקמת ה'", משום שכל מטרת המדינים היתה להכשיל את בני ישראל מפני שיש להם מצוות מאת ה'.
שואל ה'זרע שמשון', מדוע הדגיש משה רבינו שהנקמה היא "נקמת ה'", וכי מה אכפת לו אם זו תהיה 'נקמת בני ישראל' כפי שאמר ה'. כמו כן בסיומו של המאמר הקודם נותרה שאלה שאיננה פתורה - מדוע פטירת משה רבינו כרוכה במלחמת מדין.

נקנסה מיתה על משה רבינו
ומבאר ה'זרע שמשון' על פי המובא במדרש ('ילקוט שמעוני' במדבר רמז תשפה), שהקב"ה בא בטענה למשה רבינו כיצד זה איפשר לבני ישראל לחטוא ולא מיחה בהם, ותלה בו את חטאתם עד שגזר עליו מיתה. משה רבינו פייס את הקב"ה, אך הקב"ה לא מחל לו, ומשה קיבל עליו את הדין באהבה. קנס המיתה על משה רבינו היה קשה מאד בעיני הקב"ה, משום שעד עתה כשחטאו בני ישראל עמד משה רבינו ופייס אותו אך כעת אם יחטאו לא יהיה מי שיפייס, והמשמעות לכך תהיה שמידת הדין תקטרג ולא יהיה סנגור כמשה רבינו להמליץ טוב על בניו, ולכן היה הדבר קשה בעיני הקב"ה.

קטרוגה של מידת הדין
עומק טענת הקב"ה על משה רבינו היתה, שכשאמר לו למשה שיש לנקום במדינים - שהחטיאו את בני ישראל וגרמו למיתתם, ובשל כך התחייבו גם הם מיתה - ממילא ישנה תביעה אף על משה רבינו שיכול היה למחות בבני ישראל ולא מחה וגרם להם בעקיפין לנזק, ומכיון שאין משוא פנים בדין,

המשך מאמר בעמוד האחרון

לאשת חיל

אמא כיפית

חלומה של כל אמא הוא, שהילדים שלה יאהבו את הבית ויקבלו את החום ואהבה מתוכו.
כולם יחוו ניסיונות בגיל זה או אחר, ב'ווליום' נמוך או גבוה... אבל ניסיונות יהיו.
השאלה היא, כיצד מתמודדים איתם, אילו כלים יהיו לילדים שלך בארגז הכלים, ברגע שיצטרכו לשלוף כלי נגד הסביבה הסוחפת, נגד החבר או החברה, שמנסים לגרור למקום שהוא פחות לרוחך...
ילד, צעיר, שההורמונים שלו בדרך כלל בוגדים בו, והחברים כל כך קורצים לו, והמקומות בחוץ נראים ממש נוצצים ואמיתיים, מהיכן הוא יגייס כוחות נפש וגוף להתמודד???
איך מצפים מנער מתבגר, לעמוד בניסיונות העולם הזה? אנחנו בקושי מחזיקים בחבל הדק של האמונה, אנחנו זקוקים לחיזוקים פעם אחר פעם... אז מה יגידו אזובי הקיר...
הרב הגאון הגדול יגאל כהן שליט"א, מסביר בפשטות עמוקה, שהמבחן של כל אמא הוא – האם לילדים שלך כיף איתך? האם נעים להם בחברתך?
אמא תבחן את עצמה על ידי שאלה פשוטה, האם הילדה שלה, מעדיפה לעשות טיול איתה או עם חברות?
זה לא פשוט להגיע לזה. אבל כנראה אפשרי.
מתחילים היום, הרגע.
פחות ביקורת. פחות אצבע מאשימה. יותר לקבל, להכיל, להבין... ולאהוב!
לתת להם הרגשה שאמא אוהבת, שאמא תמיד פה, לא משנה מה תעשה.
אמא לא כל הזמן מחפשת במה הילד צריך להשתפר, ומה הוא עדיין לא עושה כמו שצריך...
צריך גם להיות כיפית! פשוט כיפית...
לעשות איתם דברים שהם אוהבים, לא רק להרדים אותם וללכת לעיסוקים שלך...
אלא להשקיע זמן, להשקיע מחשבה... מה הילד אוהב לעשות, ולספק לו את ההנאות בבית, לספק לו את היצרים (בגבול) בכדי שלא ירצה לממש אותם בחוץ...
וכמובן, למהול את הכול באמונה, בשמחה, בדיבור ושיח פתוח ואמיתי, על הקב"ה והנהגתו בעולמו.
להבהיר ללא צל של ספק, שהוא אבא. אבא אוהב שתמיד נמצא איתנו, גם במקום נמוך, גם בקושי. ובמיוחד שם. לא לפחד לשמוע מהילדים שאלות על הנהגת השם בעולמו, אדרבה – לעודד אותם לדבר ולפתוח את ליבם, דווקא בפנינו, על הקשיים שהם עוברים.
להשתדל לענות בנימה של הבנה והכלה, ממקום של אמפטיה ולא ממקום של דאגת יתר או ביקורת.
כל תשובה, שמתלווה אליה תחושה של ביקורת, תרחיק את הפעם הבאה שישתפו אותך במשהו.
המחשבה הפנימית של אמא על ילדיה, היא חשובה מאוד מאוד. ילד מרגיש את הלב של אמא, גם אם היא מאוד תתאמץ להסתיר את המתרחש בתוכו.
אם את חושבת על הילד שלך, שהוא פחות מוצלח, או שהוא חלש אופי... אם את מפחדת מאוד שלא ידרדר מהעולם בחוץ, וגם אם את מרגישה שקשה לך לפרגן לו או להעריך אותו (כי את לא מוצאת על מה) –
אל תבהלי – תעבדי על זה, לאט לאט...
בהתחלה, תגידי להם ולעצמך דברים טובים גם בלי להרגיש, לאחר מכן, תשתדלי כמה שיותר לחשוב מחשבות חיוביות על הילדים. וכך את מאמנת את עצמך, להסתכל באמת על החיובי. הדברים השליליים, פתאום יראו לך כלא חשובים ולא עיקריים כלל.
ברגע שאת מעריכה אותם, הם מיד מרגישים. ילד שמעריכים אותו ומאמינים בו, גדל להיות משהו אחר לגמרי. אמא שדוחפת את ילדיה, ואומרת להם על כל דבר "קטן עליך", "אני סומכת עליך שתצליח" - נותנת להם תמיד תחושה, שהם יכולים הכול והם חכמים וטובים – ילדים שגדלים כך, יהיו בעלי ביטחון עצמי הרבה יותר מאחרים, זהו כלי חזק מאוד בארגז הכלים המדובר.
עם כזאת צידה לדרך, הילדים יוכלו יותר להתמודד מול אתגרים, הם ידעו שגם ניסיון, שנדמה בעיניהם כקשה באמת, הוא קטן עליהם. תהיה להם פחות בעיה להתגבר בזמני קושי. הם לא יפחדו מבעיות מורכבות, הם גדולים מהחיים...
אז נכון, יש לך המון אחריות. אמא זה לא רק שם, זה תפקיד. חשוב ויקר מאוד.
אבל האחריות הזו מחמיאה, ברגע שלילד שלך יהיה כיף איתך...
ברגע שהוא יצלח את קשיי הדור הזה, מי יקצור את הפירות? את מיד יכבדו ואת מי יעריכו? מה יגידו אחרי 120? התגברת! צלחת את הדרך!
עשית את המוטל עלייך נאמנה... ואפילו מתוך שמחה והכרה, שזה הדבר הטוב ביותר שיכולת לעשות...
את טובה וענקית. הקב"ה לא סתם בחר אותך.

פנינים מהפרשה

השומר על מוצא פיו ברכותיו מתקיימות

"לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (ל, ג). המקובל האלקי, רבנו חיים ויטאל זיע"א, ביאר: מי שנזהר בדיבורו ולא מחללו – כל היוצא מפיו יעשה! כל ברכותיו ישאו פרי כמאמר רבותינו ז"ל (שבת נט:) על הפסוק, "ותגזר אומר ויקם לך" (איוב כב, כח) וכדברי דוד המלך ע"ה בתהילותיו, "רצון יראיו יעשה" (תהילים קמה, יט). מי לא חפץ שמשמים יעשו רצונו ויענו לקול תפילותיו?! הבה נשמור על כל מוצא שפתינו ואז נקבל את כל מבוקשנו!

בני הישיבות, הלוחמים וה"ג'ובניקים"

"וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף חלוצי צבא" (לא, ה). אמרו חז"ל (במדבר רבה כב, ב), מכל שבט גויסו שלושת אלפים חיילים מתוכם אלף שמרו על הכלים, אלף יצאו למלחמה ואלף התפללו כדי שיצליחו במלחמה, כדרשת רז"ל על הפסוק, "עומדות היו רגלינו בשערייך ירושלים" (תהילים קכב, ב), מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה? בזכות שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה! (מכות י). וכן דרשו רבותינו ז"ל את הפסוק, "וחובל עול מפני שמן" (ישעיה י, כז), חובל עולו של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות(סנהדרין צד:). הבנה זו הייתה מושרשת לאורך כל ההיסטוריה של עם ישראל וכל המשנה ידו על התחתונה! ודי למבין.

מתוך הספר הנפלא "שולחן שבת ערוך", הרב שי שמח שליט"א

סיפור לשבת

הביא הרה"ג דוד שמואלי שליט"א, מעשה נפלא ומרגש שמאלפנו מוסר ודעת על חובתנו הקדושה להקפיד לשמור על כבודם של כתבי הקודש הטעונים גניזה:
פעם אחת, המחבר נסע באוטובוס ועל ידו התיישב אדם שנראה רחוק משמירת תורה ומצוות. במהלך הנסיעה שוחחו על הא ועל דא. האיש סיפר שהוא עובד לפרנסתו בבית חרושת למחזור נייר. למפעל מביאים שקי נייר משומשים אותם שופכים לפס הייצור שבמהלכו מבשלים את הנייר כך שנוצרת עיסה סמיכה אליה שופכים עוד חומרים כימיים אחרים עד שלבסוף יוצרים קרטונים ונייר טואלט. תפקידו במפעל הוא לחטט בערימות הנייר הנעות בפס הייצור ולהוציא מהם את הפסולת, כל מה שהוא לא נייר מוצא ומושלך לאשפה.
האיש המשיך וסיפר בהתרגשות: "לפעמים אני מוצא בערימות הנייר דף של סידור או חומש. מיד אני מוציא את הדף ומכניס אותו לכיסי באין רואה כדי שחלילה דף כזה לא יתחלל כנייר טואלט. אם בעל הבית ידע הוא יפטר אותי שכן אני גורע מכמות הנייר לכן אני אוסף מהשכנים שלי ניירות ומביא אותם למפעל מידי בוקר במקום הדפים הקדושים שאני לוקח. האמת, שאני יכול למצוא עבודה טובה יותר עם משכורת מכובדת יותר, אך אני יודע כי אם אעזוב איש לא ידאג לכתבי הקודש לכן אני לא עוזב את עבודתי! אני רואה זאת כשליחות משמים".
אדם זה אמנם עוסק בפסולת של נייר, אך ראשו מגיע השמימה. במסירות נפש הוא דואג לכתבי הקודש תוך כדי שהוא מוותר על עבודה טובה יותר כדי להצילם מבזיון!

(מתוך הספר הנפלא "שולחן שבת ערוך", הרב שי שמח שליט"א
את הספר ניתן להזמין בפלא': 054-8494380)

לכן גם על משה רבינו להיפטר מן העולם כשם שהמדינים היו בני מות. ולכן אמר הקב"ה שנקמה זו היא 'נקמת בני ישראל' ממדין שגרמו להם לחטוא, וממילא גם ממשה רבינו שלא מיחה בהם וגרם להם בעקיפין לחטוא. ועתה מיושבת השאלה ששאל ה'זרע שמשון' בסיומו של המאמר הקודם (מטות אות ד) – מדוע משה רבינו היה צריך להיפטר מן העולם לאחר מלחמת מדין, והביאור הוא משום שהטענה על מדין שגרמו להחטיא את בני ישראל זוהי בעצם הטענה על משה רבינו על שלא מיחה בהם, ולאחר שיענשו המדינים, מידת הדין תתבע את אותו העונש למשה רבינו.

טענותיו של משה רבינו

משה רבינו טען לבורא עולם שאין הוא אשם, שהרי לימד את בני ישראל את כל החוקים והמשפטים ותמיד הוכיחם ללכת בדרך הישרה, ולא יתכן שבדבר שטרחתי בו יכשלו בו (בבא קמא נ ע"א), ואדרבה השתדלותם של המדינים להכשיל את בני ישראל מגלה שגם הם ידעו שעם ישראל דבוק במצות, ואם כן הגם שחטאו אין זה מחמת כך שלא מחה בהם, אלא מחמת בחירתם, ומשכך עשה נקמה רק במדין למען שמך שחולל בהם.

ובפרט שמן השמים נתעלמה ההלכה ממשה רבינו, כדי שפנחס יעורר את ההלכה ויבצע אותה וזאת כדי שיזכה על ידי כך למעלת הכהונה, ואם כן לא מגיע עונש למשה על שנתעלמה ממנו ההלכה ולא יכול היה למחות בבני ישראל.

כמו כן אין לומר שמחמת שמשה רבינו היה נשוי לציפורה המדינית, התיר לעצמו זמרי בן סלו נשיא שבט שמעון לחטוא עם המדינית. משום שנישואי משה רבינו וציפורה היו על פי הדיבור (דבר ה'), ואף היתה ראויה לו משנת ימי בראשית (עיין לעיל פרשת שמות אות י 'הנהגה אלוקית מול רחמי אנוש", וכן הובא במאמר חיקור הדין לרמ"ע מפאנו ח"ה פ"ט).

ומסיים ה'זרע שמשון': ויתכן שזוהי הכוונה בדברי המדרש לעיל 'שהיה קשה לפני הקב"ה עונש המיתה שקנס על משה רבינו', מחמת שהיה למשה רבינו טענות טובות להציל את עצמו.

רשימת השיעורים השבועית של הרב יגאל כהן שליט"א:

בימים א' ד'
שיעור גברים בפתח תקוה
בשעה 19:30
במרכז פסגות
רח' גליס 37
כניסה חופשית לגברים

ביום שלישי
השיעור השבועי בבני ברק
בשעה 22:30
בבית מדרש יביע אומר
רח' הרב עוזיאל 41
כניסה חופשית
לנשים וגברים בהפרדה